

Република Србија
РАЗВОЈНА АГЕНЦИЈА СРБИЈЕ

**УПУТСТВО
ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА ПОДРШКЕ ПРИВРЕДНИМ
ДРУШТВИМА ЗА УЛАЗАК У ЛАНЦЕ ДОБАВЉАЧА
МУЛТИНАЦИОНАЛНИХ КОМПАНИЈА У 2025. ГОДИНИ**

Развојна агенција Србије
Кнеза Милоша 12
Београд

САДРЖАЈ

1. ПОЈМОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ.....	1
1.1. Појмови.....	1
1.2. Скраћенице	3
2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРОГРАМУ	4
2.1. Фазе Програма.....	5
2.2. Правни оквир.....	5
2.3. Стратешки оквир	5
2.4. Циљ Програма	6
2.4.1. Општи циљ	6
2.4.2. Специфични циљеви и очекивани резултати	6
2.4.3. Индикатори Програма.....	6
2.5. Буџет Програма и расположива финансијска средства	6
2.6. Трајање Јавног позива	7
3. УСЛОВИ ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОГРАМУ	7
3.1. Општи услови.....	7
3.2. Посебни услови	7
4. НАМЕНА БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА	8
4.1. Мере интервенције и активности	8
4.2. Избор екстерног пружаоца услуга	12
4.3. Оправдани трошкови.....	12
5. НАЧИН ДОКАЗИВАЊА ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОГРАМУ	13
5.1. Обавезна документација за учешће у Програму	13
5.2. Додатна документација која није обавезан услов за учешће у Програму	14
6. ПОСТУПАК СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА.....	14
6.1. Припрема и објављивање јавног позива	14
6.2. Подношење пријаве.....	14
6.3. Поступак прегледа, оцењивања и рангирања пријава	14
6.4. Дијагностика пословних перформанси	15
6.4.1. Области за оцењивање	15
6.4.2. Поступак дијагностике.....	15
6.4.3. Резултат спровођења поступка дијагностике.....	15
6.4.4. Решење о одобравању мера интервенција	17
6.4.5. План унапређења.....	17
6.5. Закључивање уговора о додели бесповратних средстава.....	18
6.6. Поступак верификације Плана унапређења.....	18
6.6.1. Доказивање завршених активности.....	18
6.6.2. Поступак верификације Плана унапређења и реализација поступка исплате	18
7. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ.....	18

7.1.	Контрола извршења уговорних обавеза	18
7.2.	Пословна тајна.....	19
7.3.	Извештавање.....	19
7.4.	Промоција Корисника ка пословној заједници	19
7.5.	Одустанак	19
7.6.	Временски оквир	19
8.	ПРЕГЛЕД ДОКУМЕНАТА КОЛИ ЧИНЕ САСТАВНИ ДЕО ОВОГ УПУТСТВА.....	20

1. ПОЈМОВИ И СКРАЋЕНИЦЕ

1.1. Појмови

Подносилац пријаве	Микро, мало и средње привредно друштво или предузетник регистровано у Републици Србији у складу са законом о регистрацији које се пријавило на Програм.
Пријава	Скуп свих образаца и докумената дефинисаних овим упутством који се подносе ради учешћа у Програму.
Локални добављач	Привредно друштво или предузетник које испуњава или може да испуни услове за укључење у ланац добављача мултинационалне компаније.
Добављач МНК	Привредно друштво или предузетник које се налази на листи добављача мултинационалне компаније, послује у ланцима вредности у смислу овог програма и активни је добављач производа из групе директних/индиректних материјала, компонената, подсистема и система.
Учесник	Подносилац пријаве који је благовремено предао потпуну и допуштену Пријаву и стекао право на учешће у Програму на основу утврђене методологије за оцењивање и рангирање.
Корисник	Учесник са којим је након спроведене фазе дијагностике пословних перформанси Агенција закључила Уговор о додели бесповратних средстава.
Мултинационална компанија	У смислу овог програма је компанија која: 1) има производне погоне у најмање три државе; 2) запошљава најмање 1000 радника на нивоу групе; 3) има остварен укупан пословни приход од преко 200.000.000,00 евра на нивоу групе; 4) послује у подржаним ланцима вредности у смислу овог програма/пројекат је усмерен на дивизију МНК која послује у подржаним ланцима вредности у смислу овог програма.
Подржани ланци вредности	У смислу овог програма се подразумева производња у индустријским областима са високом додатом вредношћу, под којим су обухваћене следеће индустријске области: 1) Аутомобилска индустрија, 2) Производња индустријских машина и опреме, 3) Електронска и електрична индустрија, 4) Производња кућних апарата и потрошачке електронике, 5) Енергетска опрема и обновљиви извори енергије, 6) Индустрија осталих транспортних средстава 7) Медицинска и фармацеутска индустрија (медицинска опрема, машине, инструменти, паковања која испуњавају регулаторне стандарде).
Саветодавни одбор	Саветодавни одбор састављен од стране представника мултинационалних компанија које послују у Републици Србији и представника пословне заједнице.
Дијагностика пословних перформанси	Процес евалуације Учесника, на бази методологије која је настала по узору на EFQM модел изврности пословања ¹ , а којим се утврђује ниво изврности пословања и пословних перформанси, као и области пословања у којима је потребно

¹ <https://www.efqm.org/>

	унапређење.
План унапређења	Документ који дефинише одобрене мере интервенције и трошкове за реализацију активности, усмерених на унапређење пословања и укључење у ланац добављача мултинационалне компаније.
Верификација реализације Плана унапређења	Поступак који спроводи Агенција како би утврдила да су активности предвиђене Планом унапређења реализоване.
Производи из групе директних материјала, компоненти, система или подсистема	Производи који се уграђују у састав готовог индустријског производа након завршене производне прераде, укључујући компоненте, делове, системе и подсистеме који чине крајњи производ. У ову групу не спадају сировине, полупроизводи и недовршени производи који захтевају даљу обраду пре уградње.
Производи из групе индиректних материјала, компоненти, система или подсистема	Индиректни материјали су алат, калупи, прибор, системи и подсистеми који се користе у серијском производном процесу ради побољшања квалитета, поузданости и ефикасности производње. У ову групу спада и комплексна и технички захтевна амбалажу за транспорт и заштиту индустријских производа. Из групе се изузимају стандардни потрошни материјали, и сировине.
Портал	Платформа која омогућава подношење Пријава и прилагање тражене документације за различите фазе Програма.
База добављача	Интерна база података корисника програма која може бити претражена и анализирана у случају релевантних упита, а уз сагласност корисника.

1.2. Скраћенице

Програм подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија у 2025. години	Програм
Упутство за спровођење Програма подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија у 2025. години	Упутство
Упутство за спровођење дијагностике пословних перформанси	Упутство за дијагностику
Упутство за спровођење верификације одобрених активности	Упутство за верификацију
Јавни позив у оквиру Програма подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија у 2025. години	Јавни позив
Развојна агенција Србије	Агенција
Мултинационална компанија	МНК
Акредитационо тело Србије	АТС
Агенција за привредне регистре	АПР
Централни регистар обавезног социјалног осигурања	ЦРОСО
Народна банка Србије	НБС
Република Србија	РС
Званична валута Републике Србије	РСД

2. ОСНОВНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРОГРАМУ

Развојна агенција Србије је, у складу са стратешким приоритетима Владе Републике Србије, 2018. године покренула Програм подршке привредним друштвима за улазак у ланце добављача мултинационалних компанија. Циљ Програма је да омогући Локалним добављачима да унапреде технолошке, организационе и квалитативне капацитете, како би испунили услове за успостављање или проширење сарадње са МНК.

У претходном периоду, РС је остварила значајан напредак у области привлачења производно оријентисаних страних улагања. Међутим, и поред све веће присутности МНК у производном сектору, сарадња са Локалним добављачима и даље није на жељеном нивоу. Страни улагачи често задржавају постојеће ланце снабдевања из матичних или других држава, што је делом последица недовољне информисаности о локалним капацитетима, а делом услед перцепције недовољне припремљености домаћих добављача да одговоре на очекивани ниво услуге, квалитета и поузданости.

Из тог разлога, један од приоритета Програма је да се створи структурирани оквир за подршку Локалним добављачима у процесу приступања или проширења сарадње са МНК. Подршка се огледа у циљаним мерама за јачање производних и организационих капацитета, усклађивање са захтевима МНК, боље позиционирање у процесу набавке, као и повезивање са потенцијалним партнерима.

Програм је фокусиран на индустријске области са високом додатом вредношћу у којима су страни улагачи већ присутни у Републици Србији, као што су производња електричне опреме, компоненти за аутомобилску индустрију, обрада метала, производња машина, електронских уређаја и других сродних сектора.

Континуирану стручну подршку у развоју и унапређењу Програма пружа Саветодавни одбор који чине представници мултинационалних компанија и пословне заједнице. Улога Одбора је да допринесе прилагођавању Програма реалним захтевима тржишта, кроз сугестије које проистичу из праксе и искуства купаца. На основу препорука овог одбора, Агенција је, поред осталог, у претходном периоду извршила корекцију услова учешћа у Програму, смањењем минималног броја запослених, како би подршка била доступна и мањим производним системим попут алатница, предузетничких радњи и специјализованих

добављача који располажу специфичним техничким знањем, али немају довољно ресурса за самосталне инвестиције.

Како би се додатно подстакло учешће микро и малих привредних субјеката, у оквиру Програма је предвиђен повољнији интензитет подршке, кроз виши проценат суфинансирања за ове категорије.

2.1. Фазе Програма

2.2. Правни оквир

Правни оквир чине: Закон о јавним агенцијама („Сл. гласник РС”, бр. 18/2005, 81/2005 - испр. и 47/2018); Закон о улагањима („Сл. гласник РС”, бр. 89/2015 и 95/2018); Закон о привредним друштвима („Сл. Гласник РС“, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 – др. Закон, 5/2015, 44/2018, 95/2018, 91/2019, 109/2021 и 19/2025); Закон о рачуноводству („Сл. гласник РС”, бр. 73/2019 и 44/2021 - др. закон); Уредба о правилима за доделу државне помоћи („Сл. гласник РС“ бр. 13/2010, 100/2011, 91/2012, 37/2013, 97/2013, 119/2014 и 23/2021 – др. уредбе, 62/2021- др. уредбе, 99/2021 - др. уредбе, 20/2023 - др. уредба, 43/2023 - др. уредба, 48/2023 - др. уредба и 17/2025 - др. уредба); Уредба о правилима и условима за доделу помоћи мале вредности (de minimis помоћи) („Сл. гласник РС“ бр. 17/2025); Годишњи програм рада Агенције за 2025. годину.

2.3. Стратешки оквир

Овај програм се спроводи континуирано, са циљем постизања стратешких приоритета дефинисаних у следећим документима:

- Стратегија индустријске политике РС за период 2021-2030. године;
- Стратегија паметне специјализације у РС за период 2020-2027. године;

- Стратегија развоја малих и средњих предузећа за период 2023-2027. године.

2.4. Циљ Програма

2.4.1. Општи циљ

Циљ Програма је подизање капацитета Локалних добављача у сврху укључивања у међународне ланце вредности.

Програм доприноси:

- Повећању конкурентности привреде РС;
- Стварању услова за раст и развој Локалних добављача;
- Побољшању и прилагођавању домаћих производа ради повећања конкурентности на иностраним тржиштима;
- Повећању удела набавки МНК у РС у односу на набавке у иностранству;
- Креирању нових радних места, кроз повећање пласмана Локалних добављача према МНК;
- Унапређењу и повећању обима трансфера технологија;
- Усвајању стандарда пословања, у складу са захтевима међународног пословања;
- Повећању интеграције страних улагача у привредни систем РС;
- Унапређењу позиције РС као инвестиционе дестинације, услед доступности квалитетних Локалних добављача.

2.4.2. Специфични циљеви и очекивани резултати

- Унапређење пословних перформанси Локалних добављача кроз трансфер знања од стране МНК;
- Систематизација информација о захтевима МНК, у вези са стратешким набавкама и дефинисањем програма и мера РС, у складу са променама у овом сегменту;
- Већи обим пословања Локалних добављача;
- Привлачење директних страних инвестиција, кроз развијен екосистем Локалних добављача;
- Имплементација прилагођених програма подршке, у складу са стварним потребама Локалних добављача и очекиваним резултатима интервенције.

2.4.3. Индикатори Програма

Током периода праћења ефеката Програма, односно 3 године по спровођењу одобрених мера интервенције, пратиће се следећи индикатори:

- Број нових добављача МНК;
- Укупан обим нових набавки МНК од Корисника;
- Раст продуктивности Корисника;
- Раст пословних прихода Корисника;
- Раст профитабилности Корисника.

2.5. Буџет Програма и расположива финансијска средства

За реализацију овог Програма одређен је буџет у износу од 150.000.000,00 РСД (у даљем тексту: „Буџет програма“).

Расположива средства се одобравају појединачно Корисницима, доделом државне

помоћи у висини до одређеног процента износа оправданих трошкова, у износу који не може бити већи од 15.000.000,00 РСД.

Средства се додељују Кориснику у складу са одредбама Уредбе о правилима и условима за доделу помоћи мале вредности (*de minimis* помоћи) (у даљем тексту: „Уредба“), као и осталим прописима којима се уређују додела и контрола државне помоћи. Чланом 4. Уредбе прописано је да износ *de minimis* државне помоћи који се додељује Кориснику, од стране било ког даваоца, **не сме прећи 300.000 евра у било ком периоду у току три узастопне фискалне године**, док је чланом 5. исте Уредбе прописано да се *de minimis* помоћ сматра додељеном у тренутку када је учесник на тржишту стекао законско право на примање помоћи. Члан 3. став 2. Уредбе дефинише корисника *de minimis* државне помоћи као учесника на тржишту који обавља економску делатност, док члан 6. описује међусобне односе између учесника, укључујући ситуације контроле и доминантног утицаја, те утврђује да учесници повезани овим односима, путем других учесника, такође представљају једног учесника на тржишту.

2.6. Трајање Јавног позива

Јавни позив биће објављен на интернет страници Агенције. Пријаве се могу поднети закључно са истеком 60. дана од дана објављивања Јавног позива. Уколико последњи дан рока пада у дан када Агенција не ради, рок се продужава до првог наредног радног дана.

3. УСЛОВИ ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОГРАМУ

Право на учешће у Програму и доделу бесповратних средстава има Подносилац пријаве, односно микро, мало и средње привредно друштво или предузетник, који кумулативно **испуњава опште и посебне услове:**

3.1. Општи услови

1. да је у тренутку подношења Пријаве регистрован у АПР, као правно лице или предузетник, најкасније до 1. јануара 2022. године;
2. да је у тренутку подношења Пријаве разврстан као микро, мало или средње правно лице у складу са Законом о рачуноводству, на основу последњег доступног финансијског извештаја;
3. да је учешће капитала у јавној својини испод прописаног прага значајног учешћа у смислу Закона о привредним друштвима;
4. да се налази у већинском власништву домаћег правног или физичког лица или страног правног лица уколико је стварни власник домаће физичко лице, у смислу Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма;
5. да је измирио све доспеле обавезе по основу пореза и доприноса;
6. да се не налази у тешкоћама у смислу прописа којима се уређује додела државне помоћи;
7. да није повезан са купцем или потенцијалним купцем у смислу Закона о привредним друштвима;
8. да не испуњава услове за стицање статуса МНК нити је повезан са групом која испуњава те услове, у складу са критеријумима утврђеним у Закону о привредним друштвима.

3.2. Посебни услови

Технички капацитет:

1. да поседује имплементиран систем квалитета ISO 9001 или важећи сертификат стандарда који укључује захтеве система управљања квалитетом ISO 9001.

Пословни капацитети:

1. да има успостављену сарадњу са МНК или Добављачем МНК или да је у поступку евалуације за избор квалификованог добављача од стране МНК;
2. да се у оквиру претежне делатности бави производњом директних или индиректних материјала, компонената, система и подсистема за производе који припадају Подржаним ланцима вредности

Кадровски капацитет:

1. да има минимум 5 запослених лица у радном односу, на дан објављивања Јавног позива, према евиденцији ЦРОСО.

Финансијски капацитети:

1. да је у 2024. пословној години остварио приход од продаје производа и услуга у износу не мањем од 35.000.000,00 динара (посматра се позиција биланса успеха АОП 1005 - Приход од продаје производа и услуга);
Уколико Подносилац пријаве има сарадњу са МНК која поседује производне капацитете на територији РС или са њеним добављачем или је у поступку успостављања такве сарадње, минимални остварени приход од продаје производа и услуга мора износити најмање 20.000.000,00 динара.
2. да је у 2024. пословној години остварио удео прихода од продаје производа и услуга у укупном приходу од продаје већи или једнак 50% (овај удео се израчунава применом следеће формуле: $\text{АОП 1005 - Приход од продаје производа и услуга} / (\text{АОП 1002 - Приход од продаје робе} + \text{АОП 1005 - Приход од продаје производа и услуга})$);
3. да вредност основних средстава на дан 31.12.2024. године није мања од 35.000.000,00 динара (овај удео се обрачунава као разлика позиција АОП 0009 - Некретнине, постројења и опрема и АОП 0012 - Инвестициона некретнина у билансу стања);
Уколико Подносилац пријаве има сарадњу са МНК која поседује производне капацитете на територији РС или са њеним добављачем или је у поступку успостављања такве сарадње, вредност основних средстава не сме бити мања од 20.000.000,00 динара;
4. да над Подносиоцем пријаве није покренут стечајни поступак или поступак ликвидације.

4. НАМЕНА БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА

4.1. Мере интервенције и активности

Овим програмом подржава се финансирање оправданих трошкова насталих у спровођењу активности у оквиру следећих мера интервенција, које су у функцији успостављања или проширења сарадње са МНК или Добављачем МНК:

1. подршка за улагање у материјалну имовину;
2. подршка за улагање у нематеријалну имовину;
3. консултантска подршка за унапређење пословних перформанси.

1. МЕРА ИНТЕРВЕНЦИЈЕ: ПОДРШКА ЗА УЛАГАЊЕ У МАТЕРИЈАЛНУ ИМОВИНУ

Овом мером интервенција одобравају се бесповратна средства за спровођење следећих активности:

1.1. Куповина и инсталација производне и процесне опреме високих перформанси (укључујући, али не ограничавајући се на индустријске роботе, производне траке, ЦНЦ машине, машине за паковање и слично), до три године старости рачунајући до тренутка објављивања Јавног позива.

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- За микро и мала предузећа и предузетнике: у висини до **60%** оправданих трошкова, до максималног износа од **8.000.000,00 РСД**;
- За средња предузећа: у висини до **40%** оправданих трошкова, до максималног износа од **8.000.000,00 РСД**.

1.2. Куповина опреме за улазну контролу сировина, међуфазну контролу квалитета производње у току и квалитета готових производа, до три године старости рачунајући до тренутка објављивања Јавног позива.

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- За микро и мала предузећа и предузетнике: у висини до **60%** оправданих трошкова, до максималног износа од **5.000.000,00 РСД**;
- За средња предузећа: у висини до **40%** оправданих трошкова, до максималног износа од **5.000.000,00 РСД**.

1.3. Куповина специфичног новог алата или прибора

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- За микро и мала предузећа и предузетнике: у висини до **60%** оправданих трошкова, до максималног износа од **3.000.000,00 РСД**;
- За средња предузећа: у висини до **40%** оправданих трошкова, до максималног износа од **3.000.000,00 РСД**.

1.4. Куповина и инсталација аутономних робота са способношћу учења и кобота, до три године старости рачунајући до тренутка објављивања Јавног позива.

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- За микро и мала предузећа и предузетнике: у висини до **60%** оправданих трошкова, до максималног износа од **10.000.000,00 РСД**;
- За средња предузећа: у висини до **40%** оправданих трошкова, до максималног износа од **10.000.000,00 РСД**.

2. МЕРА ИНТЕРВЕНЦИЈЕ: ПОДРШКА ЗА УЛАГАЊЕ У НЕМАТЕРИЈАЛНУ ИМОВИНУ

Овом мером интервенција одобравају се бесповратна средства за спровођење следећих активности:

2.1. Сертификација система управљања и техничке усклађености са индустријским и секторским стандардима (као што су IATF 16949, ISO 13485, VDA i CEN норме) специфичним за Подржане ланце вредности, као и сертификација система управљања према међународним стандардима (ISO 14001, ISO 18001, ISO50001 и сл.).

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **50%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, до максималног износа учешћа бесповратних средстава од **1.500.000,00 РСД**.

2.2. Увођење софтверских решења односно куповина софтвера и имплементација, у циљу оптимизације и транспарентности постојећих производних и пословних процеса.

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **60%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, до максималног износа учешћа бесповратних средстава од **5.000.000,00 РСД**.

2.3. Трошкови израде прототипа или пробне серије производа, а под чиме се подразумевају трошкови конструкције и дизајна производа, тестирање и испитивање пробног модела, односно производа.

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини од **50%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, до максималног износа учешћа бесповратних средстава од **1.500.000 РСД**.

2.4. Покривање трошкова годишњег улиставања на референтне интерактивне платформе намењене повезивању добављача из циљаних сектора.

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **70%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, до максималног износа учешћа бесповратних средстава од **300.000,00 РСД**.

Трошкови улиставања поводом којих се могу доделити бесповратна средства обухватају трошкове годишње претплате на интерактивне платформе којом се омогућава потпуни приступ изабраној платформи са могућношћу прегледа целокупног садржаја, односно, прегледа потражње и улиставања производног програма Подносиоца пријаве као понуђача.

Подносилац пријаве може да поднесе пријаву истовремено за годишње улиставање на 3 различите платформе.

Интерактивна платформа поводом чијих трошкова улиставања се могу доделити бесповратна средства мора бити међународног карактера, самостална и референтна.

2.5. Накнада трошкова плаћања премије осигурања, код друштава за осигурање која су у регистру Акционарских друштава за осигурање и реосигурање при НБС.

За реализацију наведене активности бесповратна средства се могу одобрити ради накнаде трошкова плаћања премије само за следећа осигурања:

- осигурање од опште одговорности за штету;
- осигурање од одговорности из делатности за штету причињену трећим лицима;
- осигурања од одговорности за производе;
- осигурања од повлачења робе.

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **70%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, до максималног износа учешћа бесповратних средстава од **2.500.000,00 РСД**.

3. МЕРА ИНТЕРВЕНЦИЈЕ: КОНСУЛТАНТСКА ПОДРШКА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОСЛОВНИХ ПЕРФОРМАНСИ

Овом мером интервенција одобравају се бесповратна средства за спровођење следећих активности:

3.1. Консултантска подршка за оптимизацију производних и пословних процеса усмерених на побољшање ефикасности, продуктивности и квалитета. То укључује посебно, оптимизацију производних линија, успостављање серијске производње, примену контроле квалитета.

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- За микро и мала предузећа и предузетнике: у висини до **60%** оправданих трошкова, до максималног износа од **1.000.000,00 РСД**;
- За средња предузећа: у висини до **40%** оправданих трошкова, до максималног износа од **1.500.000,00 РСД**.

3.2. Консултантска подршка за увођење или унапређење корпоративног управљања, а која укључује, али не ограничава се на активности усмерене на јачање управљачких структура, стратешко и оперативно планирање и упознавање са принципима пословања у међународним ланцима вредности.

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- За микро и мала предузећа и предузетнике: у висини до **60%** оправданих трошкова, до максималног износа од **1.000.000,00 РСД**;
- За средња предузећа: у висини до **40%** оправданих трошкова, до максималног износа од **1.500.000,00 РСД**.

3.3. Консултантска подршка за унапређење и оптимизацију процеса управљања кадровима кроз дефинисање организационог профила привредних друштава и корпоративне културе и коришћење аутоматизованих алата за каријерно вођење запослених и селекцију приликом запошљавања.

Бесповратна средства за наведену активност се могу доделити у висини до **60%** од вредности оправданих трошкова за предметну активност, до максималног износа учешћа бесповратних средстава од **1.000.000,00 РСД**.

3.4. Консултантска подршка за усклађивање са ESG принципима пословања, захтевима зелене индустрије, регулативама и обавезама одрживог пословања, кроз једну или више наведених области:

- ESG извештавање (увођење или унапређење правила, процедура и извештавања у вези са ESG факторима);
- Due diligence у ланцу снабдевања (успостављање интерног система документовања, управљања и израде извештаја у складу са Законом о дужној пажњи у ланцу снабдевања);
- Припрема техничке документације, студија и елабората, укључујући активности усмерене на декарбонизацију и смањење индустријских емисија, и упознавање са захтевима и обавезама које произилазе из европског прописа CBAM.

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- За микро и мала предузећа и предузетнике: у висини до **60%** оправданих трошкова, до максималног износа од **1.000.000,00 РСД**;
- За средња предузећа: у висини до **40%** оправданих трошкова, до максималног износа од **1.500.000,00 РСД**.

3.5. Консултантска подршка за имплементацију система управљања и техничке усклађености са индустријским и секторским стандардима (као што су IATF16949/IRIS/CE-3A/VDA 6.3/ISO 13485 и CEN норме) специфичним за ланце вредности који су подржани овим Програмом.

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- За микро и мала предузећа и предузетнике: у висини до **60%** оправданих трошкова, до максималног износа од **1.000.000,00 РСД**;
- За средња предузећа: у висини до **40%** оправданих трошкова, до максималног износа од **1.500.000,00 РСД**.

3.6. Консултантска подршка за припрему аудита од стране МНК (идентификација захтева, усклађивање са стандардима, симулација аудита).

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- За микро и мала предузећа и предузетнике: у висини до **60%** оправданих трошкова, до максималног износа од **1.000.000,00 РСД**;
- За средња предузећа: у висини до **40%** оправданих трошкова, до максималног износа од **1.500.000,00 РСД**.

3.7. Консултантска подршка за планирање увођења софтверских решења, односно, мапирање процеса које претходи увођењу софтверских решења.

Бесповратна средства за наведену активност могу се одобрити у следећем обиму:

- За микро и мала предузећа и предузетнике: у висини до **60%** оправданих трошкова, до максималног износа од **1.000.000,00 РСД**;
- За средња предузећа: у висини до **40%** оправданих трошкова, до максималног износа од **1.500.000,00 РСД**.

4.2. Избор екстерног пружаоца услуга

Приликом ангажовања екстерног пружаоца консултантских услуга предвиђене су следеће смернице, и то:

- Најмање 7 година искуства у предметној области за коју се ангажује;
- Најмање 3 године искуства у имплементацији пројеката у предметној области за коју се ангажује;
- Најмање 3 пројеката чијом имплементацијом је руководио у предметној области за коју се ангажује.

Корисници су у обавези да пре закључивања уговора са пружаоцем консултантских услуга, писаним путем обавесте Агенцију о свом избору. Агенција задржава право, у случају да изабрани консултант не испуњава наведене смернице, затражи да Корисник достави нову понуду пружаоца консултантских услуга који испуњава наведене смернице. У случају да Корисник без сагласности Агенције закључи Уговор са консултантом који не испуњава наведене квалификације, Агенција задржава право да не одобри исплату бесповратних средстава.

4.3. Оправдани трошкови

Оправдани трошкови у смислу овог Програма су издаци и преузете обавезе (уговори, рачуни, авансне уплате и сл.) настали по основу реализације активности у оквиру подржаних мера интервенција за које се одобравају и исплаћују бесповратна средства, а који испуњавају следеће услове:

1. да су настали најраније на дан подношења Пријаве;
2. да за исте оправдане трошкове није додељена државна помоћ;
3. да су наведени у Уговору о додели бесповратних средстава;

Оправдани трошкови су издаци реализованих активности умањени за износ јавних прихода, за које се одобравају бесповратна средства.

Корисник је дужан да уговоре закључује са трећим лицима која нису повезана лица са Корисником. Под повезаним лицима подразумевају се правна лица која су повезана са Корисником, као и правна и физичка лица повезана са законским заступником Корисника, у складу са законом који регулише привредна друштва. Изузетно, уколико је Кориснику

отежано да реализује активности садржане у Плану унапређења, а због околности на које није могао да утиче, и уколико се наведене активности без отежавајућих околности могу релизовати посредством повезаног лица због његовог повољнијег положаја на тржишту који се заснива на економском и рационалном пословању или уколико се набавке са повезаним лицима реализују путем централизованог система набавки, Корисник може овластити повезано лице да у име и за рачун корисника закључује уговоре са другим привредним друштвима у вези са реализацијом наведених активности, при чему оправдане трошкове коначно мора сносити сам Корисник.

Под оправданим трошковима се ни у ком случају не могу подразумевати: трошкови гаранција, камате, курсне разлике, царински и административни трошкови, трошкови принудне наплате, путни трошкови и трошкови смештаја запослених код Корисника и консултанта и трошкови јавних прихода.

Консултант је у обавези да за сваког корисника изради јединствен документ, прилагођен његовим специфичним потребама, којим се оправдава спроведена активност (нпр. анализа, елаборат, извештај и сл). У супротном, трошак неће бити признат као оправдан.

У случајевима када исти консултант ради са више корисника на сличним активностима, документација мора бити прилагођена конкретном кориснику и не сме представљати генерички материјал. Уколико се утврди да је достављена документација недовољно прилагођена или идентична за више корисника, Агенција ће затражити допуну односно измену материјала како би прилагодио конкретном кориснику.

Уколико су оправдани трошкови у понуди или фактури изражени у страниј валути, биће признати у динарској противвредности по званичном средњем курсу НБС на дан издавања тог документа. Ако је издатак везан за активност већ плаћен са банкарског рачуна Корисника у девизама, износ ће се признати у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан плаћања. Уколико у току реализације уговора о додели бесповратних средстава дође до промене курса или смањења износа оправданих трошкова у односу на оне дефинисане овим уговором, Агенција ће извршити рефундацију у складу са новим, нижим износом трошкова које је Корисник стварно сносио. У случају повећања оправданих трошкова током реализације, рефундација ће бити ограничена на максималне износе одобрених бесповратних средстава дефинисаних уговором о додели бесповратних средстава.

5. НАЧИН ДОКАЗИВАЊА ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА УЧЕШЋЕ У ПРОГРАМУ

5.1. Обавезна документација за учешће у Програму

Сваки Подносилац пријаве је у обавези да уз поднету пријаву на Портал приложи и следећу документацију:

1. Образац 1 – Образац пријаве на Програм;
2. Образац 2 – Изјава о испуњености и прихватању услова за учешће у Програму (издата под пуном материјалном и кривичном одговорношћу);
3. Образац 3/ Образац 3а – Изјава да Подносилац пријаве и његови законски заступници нису осуђивани за привредне преступе и кривична дела против привреде;
4. Копију уверења надлежног органа пореске управе да је Подносилац пријаве измирио све доспеле обавезе по основу пореза и доприноса, не старије од месец дана од дана подношења Пријаве;

5. Копију важећег сертификата система квалитета ISO 9001 или стандарда који у себи садржи стандард система управљања квалитетом ISO 9001 (издатог од стране сертификационог тела акредитованог код АТС или акредитационог тела земље у којој је централа издаваоца сертификата);
6. Потписано и уредно попуњено Писмо препоруке МНК и/или Добављача МНК, на прописаном обрасцу од стране Агенције. У случају достављања Писма препоруке Добављача МНК, Подносилац пријаве доставља и доказ о активном комерцијалном односу између Добављача МНК и МНК (Изјава од стране МНК на прописаном формату или важећи уговор којим се потврђује природа комерцијалног односа).

5.2. Додатна документација која није обавезан услов за учешће у Програму

Подносилац пријаве уз Пријаву може поднети и следећу документацију:

1. доказ о издатим сертификатима IATF16949, IRIS или индустријски специфичног стандарда из групе стандарда CEN, којим Подносилац пријаве остварује право на 20 бодова;
2. Уговор о поверљивости информација потписан од стране законског заступника Подносиоца пријаве.

Агенција може од Подносиоца пријаве да затражи да достави копију потребних доказа о испуњености услова, као и да затражи на увид оригинал или оверену копију свих или појединих доказа. Агенција такође задржава право да тражи достављање додатних доказа како би утврдила испуњеност услова.

6. ПОСТУПАК СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА

6.1. Припрема и објављивање јавног позива

У циљу реализације и праћења имплементације Програма, Агенција решењем образује радну групу коју чине запослени у Агенцији (у даљем тексту: Радна група). Јавни позив се објављује на интернет страници Агенције и садржи основне информације о Програму.

6.2. Подношење пријаве

Линк за пријаву доступан је на веб страници Агенције у оквиру Јавног позива. Подносилац пријаве креира налог на Порталу попуњавањем „Захтева за регистрацију“ (име, презиме, корисничко име, е-маил и сигурносни код). Након потврде регистрације, на е-маил адресу стижу креденцијали за приступ Порталу.

На Порталу Подносилац пријаве попуњава Образац 1 и уноси потребну документацију. Пријава може бити мењана и допуњавана до подношења. Након што су сви подаци унети, Пријава се подноси кликом на опцију „Поднеси пријаву“. Образац 1 се потписује електронски и прилаже као ПДФ.

Пријаве се подnose искључиво електронски и не могу се мењати након подношења, али се могу допуњавати до истека Јавног позива. Подносилац пријаве добија потврду о пријему путем е-маила. Линк за пријаву остаје активан до краја Јавног позива.

6.3. Поступак прегледа, оцењивања и рангирања пријава

Радна група врши проверу формалне исправности Пријава, као и података из пратеће документације. Све Пријаве морају бити благовремене, потпуне и допуштене.

Оцењивање и рангирање: Благовремене, потпуне и допуштене Пријаве се оцењују и рангирају у складу са **Прилогом 1 – Методологија за утврђивање критеријума и бодова**

за оцењивање допуштених пријава. Након спроведеног рангирања, право на учешће у Програму стиче 10 Пријава са највећим бројем бодова. У случају додатне расположивости средстава у буџету Агенције, могуће је одобрити учешће и већем броју Пријава, у складу са расположивим буџетом и постигнутим бодовима након рангирања пријава.

Уколико Агенција, након завршетка провере формалне исправности, утврди да расположива средства омогућавају финансирање свих Пријава које испуњавају услове, поступак рангирања се неће спроводити.

Рок за завршетак поступка: Завршетак поступка прегледа, оцењивања и рангирања Пријава мора бити окончан у року од 45 дана од дана затварања Јавног позива. У том року ће бити донети закључци којима се одобрава учешће у Програму, као и решења о одбацивању или одбијању Пријава.

6.4. Дијагностика пословних перформанси

6.4.1. Области за оцењивање

Поступак дијагностике пословних перформанси је процес евалуације, на бази методологије која је настала по узору на EFQM модел изврсности пословања, који подразумева оцењивање следећих седам области пословања:

- Сврха, визија и стратегија - планирање у компанији засновано на визији и мисији;
- Организациона култура и лидерство - организација у компанији, отпорност, проток информација;
- Укључивање заинтересованих страна - управљање односима са клијентима, људским ресурсима, добављачима;
- Стварање одрживе вредности - организација и унапређење процеса;
- Подстицаји учинка и трансформације - управљање ресурсима, ризицима и дигиталним системима;
- Перцепција и резултати - праћење перцепције запослених, клијената и друштва;
- Стратешки и оперативни резултати - мерење и коришћење резултата у циљу унапређења пословања и одрживости.

6.4.2. Поступак дијагностике

Поступак дијагностике пословних перформанси почиње одобравањем учешћа у Програму, након чега Учесник попуњава образац „Процена пословања – Дијагностика“ на Порталу и доставља потребну документацију. Чланови Радне групе затим спроводе преглед и анализу.

Током састанка, Учесник представља своје пословне способности и пријављене мере, а Радна група разматра све аспекте пословања и решава евентуалне нејасноће.

Након састанка, припрема се Извештај о дијагностици који садржи оцене, бодове и предлоге за унапређење. Поступак се завршава одобравањем мера интервенције или одбијањем доделе средстава ако Учесник не испуњава услове.

Поступак дијагностике уређен је **Упутством за дијагностику**.

6.4.3. Резултат спровођења поступка дијагностике

Након спровођења дијагностике пословних перформанси Учесника, Радна група усваја Извештај о дијагностици којим утврђује области пословања које је неопходно унапредити, као и оцену целокупних пословних перформанси, а која се изражава оствареним бројем

бодова. На основу Извештај о дијагностици Агенција доноси решење којим се одобравају мере интервенције, у зависности од броја бодова остварених у поступку дијагностике.

Учесник који оствари мање од 150 бодова након спроведеног оцењивања пословних перформанси може остварити право само на доделу бесповратних средстава ради реализације мере интервенције Консултантске подршке за унапређење пословних перформанси. У зависности од резултата у појединачним областима приликом дијагностике пословних перформанси Кориснику се могу одобрити средства за активности „Консултантска подршка за увођење или унапређење корпоративног управљања“ и/или „Консултантска подршка за унапређење и оптимизацију процеса управљања кадровима“ и/или „Консултантска подршка за оптимизацију производних и пословних процеса“.

Учесник који оствари више од 150 бодова, а мање од 250 бодова, може остварити **право на доделу бесповратних средстава за Предложене активности**, при чему је у обавези да уједно реализује и мере интервенције Консултантске подршке за унапређење пословних перформанси. У зависности од резултата у појединачним областима приликом дијагностике пословних перформанси Кориснику се могу одобрити средства за активности „Консултантска подршка за увођење или унапређење корпоративног управљања“ и/или „Консултантска подршка за унапређење и оптимизацију процеса управљања кадровима“ и/или „Консултантска подршка за оптимизацију производних и пословних процеса“.

Учесник који оствари 250 бодова или више може остварити право на доделу бесповратних средстава за Предложене активности.

Уколико се дијагностиком утврди да планирано пословање и циљеви пословања Учесника нису у складу са циљевима и одредбама Програма или Предложене активности нису у складу са резултатима спроведене дијагностике, Агенција доноси одговарајуће решење на основу Извештаја о дијагностици.

Учесници Програма могу остварити право на одобравање бесповратних средстава према приложеној табели:

Резултат дијагностике	Мере интервенције
≥ 250 бодова	Предложене активности
< 250 бодова	Предложене активности + „Консултантска подршка за увођење или унапређење корпоративног управљања“ и/или „Консултантска подршка за унапређење и оптимизацију процеса управљања кадровима“ и/или „Консултантска подршка за оптимизацију производних и пословних процеса“
< 150 бодова	„Консултантска подршка за увођење или унапређење корпоративног управљања“ и/или „Консултантска подршка за унапређење и оптимизацију процеса управљања кадровима“ и/или „Консултантска подршка за оптимизацију производних и пословних процеса“

У случају одустанка од одређене мере интервенције која је претходно одобрена решењем, као и у случају допуне новим мерама интервенције које нису претходно одobreне, Учесник је у обавези да упути захтев Агенцији у писаној форми. Уколико је таква допуна оправдана

и уколико би допринела унапређењу пословних перформанси, Агенција може сходно томе изменити решење којим се одобравају мере интервенције. Учесник не може одустати од реализације активности које се морају доделити у зависности од остварених бодова, а у складу са одредбама овог Упутства.

6.4.4. Решење о одобравању мера интервенција

Решење о одобравању мера интервенција дефинише одobreне мере и максималне износе и проценте бесповратних средстава који се могу доделити за реализацију одобрених активности. Прецизан износ државне помоћи утврђује се уговором о додели бесповратних средстава, који се закључује са Агенцијом и заснива се на оправданим трошковима, достављеним понудама и актуелним тржишним ценама.

6.4.5. План унапређења

План унапређења попуњава се након пријема решења о одобравању мера интервенција и доставља се у року од 30 дана. План мора бити у складу са одобреним мерама и мора укључивати све активности, трошкове, као и податке о добављачима или пружаоцима услуга (уз овај план треба приложити, рачуне, предрачуна, изводе, понуде и сл., при чему је важно да сва документација садржи датум издавања и новчани износ).

Уколико је Учеснику одобрена мера интервенције која подразумева ангажовање екстерног пружаоца услуга (консултанта), обавезан је да уз План унапређења достави следеће:

- понуду са детаљном спецификацијом послова и планом рада, која би поред осталог, требало да садржи цену и број консултантских сати/дана потребних за реализацију услуге.

Агенција задржава право да, у случају да предложени консултант не испуњава смернице предвиђене овим Упутством, затражи нову понуду пружаоца консултантских услуга који располаже неопходним квалификацијама. Уколико не буде достављена одговарајућа понуда, Агенција задржава право да не одобри ову активност.

Ако План унапређења не буде у складу са решењем о одобравању мере интервенција или Упутством, Агенција ће упутити обавештење са упутством за исправку и одредити нови рок, који не може бити краћи од 8 дана, ни дужи од 30 дана.

У случају значајног одступања трошкова од тржишних цена, Агенција ће захтевати корекцију. Уколико Учесник не исправи овај план у утврђеном року, Агенција задржава право да не одобри бесповратна средства или да смањи проценат суфинансирања.

План унапређења одобрава се закључењем уговора о додели бесповратних средстава.

Након закључења уговора о додели бесповратних средстава, Корисник има право да, уколико за тим постоје оправдани разлози (нпр. непредвиђене промене на тржишту, законске или регулаторне измене, природне катастрофе, непредвиђени финансијски проблеми и сл.), поднесе писану молбу за одустајање од одређених мера интервенције, уз јасно и прецизно образложење. Након разматрања, може се одобрити измена Плана унапређења, уколико је предложена измена у складу са Упутством. У том случају, Корисник ће доставити нови План унапређења, који ће бити одобрен под истим условима као и претходни.

Додавање нових мера интервенције или активности које нису предвиђене првобитним Планом унапређења није допуштено.

План унапређења је потребно припремити на начин тако да:

- а) су активности обухваћене Планом унапређења оправдане у смислу предвиђеног времена

и предвиђених трошкова;

б) су активности обухваћене Планом унапређења усклађене са активностима и мерама интервенције које су предвиђене Програмом и у функцији су унапређења сарадње са МНК или Добављачем МНК;

в) се спровођењем активности унапређују области којима је то потребно, а што је утврђено извештајем о дијагностици.

6.5. Закључивање уговора о додели бесповратних средстава

Уговором о додели бесповратних средстава уређују се међусобна права и обавезе, износ одобрених бесповратних средстава, начин и рок извршавања обавеза, извештавање о реализованим активностима, као и реализација осталих активности предвиђених Програмом.

Корисници су уз овај уговор у обавези да доставе и средство финансијског обезбеђења за повраћај средстава и то: једну потписану и оверену бланко меницу заједно са потписаним меничним овлашћењима.

Рок за реализацију одобрених мера интервенција износи 18 месеци од дана закључења уговора о додели бесповратних средстава.

6.6. Поступак верификације Плана унапређења

6.6.1. Доказивање завршених активности

По завршетку свих одобрених пројектних активности Корисник обавештава Агенцију и у складу са Упутством за спровођење поступка верификације на Портал прилаже следеће:

- **Извештај о реализованим активностима који се попуњава на Порталу;**
- **Копије фактуре свих испоручилаца,** уговоре и другу документацију од значаја за реализацију активности и правдање трошкова;
- **Изводе рачуна** са којег су трошкови плаћени у целости – са означеном исплатом. Сви рачуни морају бити плаћени са рачуна Корисника;
- **Остала доказна документација у зависности од активности** (фотографије, картица основних средстава, извештај консултанта и сл).

6.6.2. Поступак верификације Плана унапређења и реализација поступка исплате

Утврђивање реализације активности из Плана унапређења, а пре исплате одобрених бесповратних средстава, спроводиће Радна група кроз поступак верификације у складу са **Упутством за верификацију** које чини саставни део овог Упутства. Поступак верификације Плана унапређења се сматра окончаним након усвајања Извештаја о верификацији.

Исплата бесповратних средстава се врши по поднетом захтеву за исплату који се попуњава на обрасцу одређеним од стране Агенције.

7. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

7.1. Контрола извршења уговорних обавеза

Сва права и обавезе по питању контроле извршења уговорних обавеза се уређују уговором о додели бесповратних средстава. Корисници ће се уговорно обавезати да материјалну имовину неће отуђити најмање 3 године, рачунајући од дана реализације активности из Плана унапређења, односно када су им верификоване завршене активности и исплаћена

одобрена средства.

Агенција задржава право да, уколико је потребно, затражи додатну документацију у сврху потврђивања реализације активности и до 3 године након њихове реализације.

7.2. Пословна тајна

Сви подаци и документација о пословању Подносилаца пријава ће се користити искључиво ради остваривања циљева Програма и на исте ће се примењивати одредбе закона којим се уређује заштита пословне тајне.

7.3. Извештавање

Након завршетка активности Корисник има обавезу да кроз годишње извештаје редовно извештава Агенцију о својим унапређењима пословања и резултатима комерцијалних активности.

Корисник подноси годишње извештаје електронски на обрасцима који пропише Агенција. Корисник извештава Агенцију о:

- Сарадњи и пословању са МНК - новим и постојећим,
- Пословању и планираним активностима.

По потреби Агенција може захтевати од Корисника и достављање извештаја ван редовног, годишњег извештавања.

7.4. Промоција Корисника ка пословној заједници

Корисници ће настојати да у току реализације уговорних обавеза активно сарађују са Агенцијом и доприносе успешној реализацији Програма.

Сваки Корисник има могућност да своје пословање представи у оквиру Базе добављача Агенције.

У случају релевантних упита од стране МНК ка Развојној агенцији, Корисници имају предност у процесу представљања. Корисник ће настојати и да активно партиципира на промотивним активностима и пословним сусретима организованим од стране Агенције, да доставља податке неопходне за израду промотивних материјала за промотивне активности и пословне сусрете, као и да извештава о резултатима учешћа на следећим активностима:

- Дани добављача,
- B2B (business to business) састанци,
- Радионице са представницима МНК,
- Достављање информација за упите потенцијалних инвеститора.

7.5. Одустанак

Одустанак од учешћа у Програму могућ је искључиво уз слање писаног обавештења Агенцији, чиме се поступак сматра окончаним.

7.6. Временски оквир

Агенција ће реализовати овај Програм у периоду од четири (4) године од дана објављивања Јавног позива.

Активности обухваћене Планом унапређења, могу трајати до 18 месеци од дана закључења уговора о додели бесповратних средстава.

8. ПРЕГЛЕД ДОКУМЕНАТА КОЈИ ЧИНЕ САСТАВНИ ДЕО ОВОГ УПУТСТВА

Саставни део овог упутства чине следећа документа и обрасци:

1. Образац 1 – Образац пријаве на Програм;
2. Образац 2 – Изјава о испуњености и прихватању услова за учешће у Програму (издата под пуном материјалном и кривичном одговорношћу);
3. Образац 3/Образац 3а – Изјава да Подносилац пријаве и његови законски заступници нису осуђивани за привредне преступе и кривична дела против привреде;
4. Образац 4 – Писмо препоруке МНК;
5. Образац 5 – Писмо препоруке Додављача МНК;
6. Образац 6 – Изјава од стране МНК којом се потврђује природа комерцијалног односа са Додављачем МНК;
7. Образац 7 – Процена пословања – Дијагностика;
8. Образац 8 – План унапређења;
9. Образац 9 – Захтев за исплату одобрених бесповратних средстава;
10. Прилог 1 – Методологија за утврђивање критеријума и пондера за оцењивање допуштених пријава;
11. Упутство за дијагностику;
12. Упутство за верификацију.

Датум: 31. октобар 2025. године

Број: 1-01-020-24/2025

За Развојну агенцију Србије

Радослав Газдић
в.д. директора
